

7. фебруар 2011. године

УСТАВНОМ СУДУ

На основу чланова 168. став 2. и 22. став 1, у вези са чланом 167. став 1. тачка 1. Устава РС („Службени гласник РС“ број 98/06) и члановима 29. став 1. тачка 2. и 51. Закона о Уставном суду, Друштво судија Србије подноси

ИНИЦИЈАТИВУ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА ОЦЕНЕ УСТАВНОСТИ

Закона о изменама и допунама Закона о судијама („Службени гласник РС“ број 101/10) и то:

- **одредбе члана 1. став 1. која гласи:**
„У Закону о судијама („Службени гласник РС“ бр. 116/08, 58/09 – одлука УС и 104/09) у члану 57. став 2. после речи: „судства“ додају се речи: „и против ње судија може изјавити приговор Високом савету судства у року од 15 дана од дана достављања одлуке“
- **одредба члана 1. став 3. која гласи:**
„Високи савет судства може одбацити приговор ако није изјављен у року, усвојити приговор и изменити одлуку о престанку функције или одбити приговор и потврдити одлуку о престанку функције.“;
- **одредбе члана 1. став 5. која гласи:**
„Одлука о престанку судијске функције постаје правноснажна када је потврђена у поступку по приговору или истеком рока за изјављивање приговора ако приговор није изјављен.“
- **одредбе члана 3. која гласи:**
„У члану 67. став 1. после речи: „Против“ додаје се реч: „правноснажне“;
- **одредби члана 4. став 1. и 2. које гласе:**
„Члан 68. мења се и гласи:
„Правноснажна одлука о престанку функције из члана 57. став 4. овог закона и коначна одлука Уставног суда из члана 67. став 3. овог закона, објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“.“;
- **одредбе члана 5. став 1. која гласи:**
„Стални састав Високог савета судства преиспитаће одлуке првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности судија из члана 101. став 1. Закона о судијама („Службени гласник РС“ број 116/08, 58/09 – одлука УС и 104/09) у складу са критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности, које ће донети стални састав Високог савета судства.“;

- **одредбе члана 5. став 2. која гласи:**

„Поступци по жалбама, односно по уставним жалбама које су судије из става 1. овог члана поднеле Уставном суду, окончавају се ступањем на снагу овог закона и предмети се уступају Високом савету судства.“;

- **одредбе члана 5. став 3. која гласи:**

„Жалбе, односно уставне жалбе из става 2. овог члана сматраће се приговором на одлуку Високог савета судства.“;

- **одредбе члана 5. став 4. која гласи:**

„Судије из става 1. овог члана које нису поднеле жалбу, односно уставну жалбу Уставном суду, могу изјавити приговор на одлуку из става 1. овог члана у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона. О овом приговору одлучује стални састав Високог савета судства.“

- **одредбе члана 5. став 5. која гласи:**

„У поступку по приговору из ст. 3. и 4. овог члана, судија из става 1. овог члана има право да се упозна са предметом, пратећом документацијом и током поступка, као и да усмено пред сталним саставом Високог савета судства изложи своје наводе. Одлука сталног састава Високог савета судства донета по приговору мора бити образложена, у складу са чланом 17. став 2. Закона о Високом савету судства.“

- **одредбе члана 5. став 6. која гласи:**

„Против одлуке сталног састава Високог савета судства донете по приговору из ст. 3. и 4. овог члана, којом се потврђује одлука првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности, судија из става 1. овог члана може изјавити жалбу Уставном суду, у року од 30 дана од дана достављања одлуке.“

- **одредбе члана 6. став 1. која гласи:**

„Стални састав Високог савета судства преиспитаће одлуке првог састава Високог савета судства о избору на сталну судијску функцију, односно одлуке о предлогу за избор судија који се први пут бирају, ради утврђивања постојања разлога који указују на сумњу у стручност, способност и достојност појединог судије, односно постојања разлога који указују на повреду поступка у доношењу одлуке о избору или предлогу за избор појединог судије.“;

- **одредбе члана 6. став 2. која гласи:**

„Одлука сталног састава Високог савета судства којом се утврђује постојање разлога из става 1. овог члана, представља посебан основ за покретање поступка за разрешење.“;

- **одредбе члана 6. став 3. која гласи:**

„Поступак за разрешење из става 2. овог члана, стални састав Високог савета судства покреће по службеној дужности.“

- **одредбе члана 7. која гласи:**

„Критеријуме и мерила из члана 5. став 1. овог закона, донеће стални састав Високог савета судства у року од 15 дана од дана избора чланова сталног састава Високог савета судства из реда судија.“

- **одредбе члана 8. која гласи:**

„Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Образложење

Одредбе цитираних чланова Закона о изменама и допунама Закона о судијама чија се оцена уставности иницира овим актом нису у сагласности са одредбама чланова 1 Устава Републике Србије (у даљем тексту: Устав) који дефинише Државу Србију, 3 став 1 и 2 (владавина права), 4 став 4 (подела власти), 21 (забрана дискриминације), 32 став 1 (право на правично суђење), у вези са одредбама чланова 18 до 22 (непосредна примена зајемчених права, сврха уставних јемстава, ограничења људских и мањинских права, забрана дискриминације, заштита људских и мањинских права и слобода), нити са одредбама чланова 16 (међународни односи), 36 (право на једнаку заштиту права и на правно средство), 146 став 1 (сталност судијске функције), 194 (хијерархија домаћих и међународних општих правних аката), 148 став 2 (престанак судијске функције), 166 - 167 (положај и надлежност Уставног суда), 170 (право на Уставну жалбу), 197 став 1 (забрана повратног дејства закона и других општих аката) и члана 196 став 4 (објављивање закона и других општих аката) Устава.

УСТАВ ПРОПИСУЈЕ ДА:

- Република Србија је држава заснована на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима (члан 1);
- Владавина права је основна претпоставка Устава и да почива на неотуђивим људским правима (члан 3 став 1);
- Владавина права се остварује слободним и непосредним изборима, уставним јемствима људских и мањинских права, поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти Уставу и закону (члан 3 став 2)
- Судска власт је независна (члан 4 став 4);
- Општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују. Потврђени међународни уговори морају бити у складу са Уставом. (члан 16 став 2);
- Свако има право да о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега одлучује независан и непристрасан суд (члан 32 став 1);
- Непосредно се примењују људска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима, при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права. Одредбе о људским правима тумаче се у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење. Достигнути ниво људских права не може се смањивати, а она законом могу бити ограничена ако ограничење допушта Устав, у сврхе ради којих то Устав допушта, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву и без задирања у суштину зајемченог права (чланови 18 до 22);
- Јемчи се једнака заштита права пред судовима и другим државним органима, имаоцима јавних овлашћења, свако има право на жалбу или на друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу (члан 36)

- Гарантује се сталност судијске функције (члан 146 став 1);
- Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства (у даљем тексту: ВСС). Против ове одлуке судија има право жалбе Уставном суду. Изјављена жалба искључује право на подношење Уставне жалбе. (члан 148 став 2)
- Правни поредак Републике Србије је јединствен, сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити сагласни са Уставом, а закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права (члан 194);
- закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство, а изузетно само поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона (члан 197 став 1 и 2).
- Закони и други општи акти објављују се пре ступања на снагу и ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења (члан 196 став 1 и 4)

МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ О НЕЗАВИСНОСТИ СУДСТВА

садржани су, између осталог, у Универзалној декларацији Уједињених нација о правима човека¹, Међународном пакту о грађанским и политичким правима², Основним начелима независности судства Уједињених нација³, Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода⁴, Препоруци бр. Р (94) 12 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о независности, ефикасности и улози судија⁵, Европској повељи о закону за судије⁶, Мишљењима Консултативног већа европских судија Савета Европе број 1 о независности правосуђа и непреместивости судија⁷ и број 10 о судским саветима⁸. Они предвиђају, између осталог:

Универзална декларација о људским правима:

„Свако има потпуно једнако право на правично јавно суђење пред независним и непристрасним судом који ће одлучити о његовим правима и обавезама, и о основаности сваке кривичне оптужбе против њега“ (члан 10) и

„Ниједна одредба ове Декларације не може се тумачити као право за ма коју државу, групу или лице да обавља било коју делатност или да врши било какву радњу усмерену на поништење права и слобода који су у њој садржани“ (члан 30).

¹ Универзална декларација о правима човека је проглашена резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација 217 А (III) од 10. децембра 1948. године, која је прихваћена од стране свих држава чланица УН

² Пакт је потписан 19. децембра 1963. године и ратификован 30. јануара 1971. године („Службени лист СФРЈ“ – Међународни уговори, бр.7/77)

³ Основна начела су проглашена резолуцијама Генералне скупштине Уједињених нација 40/32 од 29. новембра 1985. године и 40/146 од 13. децембра 1985. године

⁴ Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода објављен је у „Службеном листу СЦГ“ – Међународни уговори, бр. 9/2003, 5/2005

⁵ Препорука је усвојена од стране Комитета министара Савета Европе 13. октобра 1994. године

⁶ Повеља је усвојена на мултилатералном састанку у организацији Савета Европе од 8. до 10. јула 1998. године

⁷ Мишљење бр. 1 усвојено је 21. новембра 2001. године

⁸ Мишљење бр. 10 усвојено је 23. новембра 2007. године.

Међународни пакт о грађанским и политичким правима:

„Сви су једнаки пред судовима и судовима правде. Свако лице има право да његов случај буде расправљан правично и јавно пред надлежним, независним и непристрасним судом, установљеним на основу закона који одлучује о основаности сваке оптужбе подигнуте против њега у кривичним стварима или о оспоравању његових грађанских права и обавеза“ (члан 14 став 1).

Основна начела независности судства:

- „1. Држава путем Устава и закона гарантује независност судства. Дужност је свих владиних и других установа да поштују независност судства и старају се о њој.“

- „5. Свако има право да му суде редовни судови или трибунали у прописаним законским поступцима. Неће се оснивати трибунали који не поступају по прописно успостављеним правилима правног поступка да би заменили одговорност редовних судовоа и судских трибунала.“

- „11. Дужина судијског мандата, независност судија, осигурање, одговарајућа надокнада, услови службе, висина пензија и старост потребна као услов за одлазак у пензију гарантоваће се на одговарајући начин законом.“

- „12. Судијама, било именованим или изабраним, гарантоваће се сталност функције до стицања услова за пензију или истека њиховог мандата, тамо где такав постоји“.

- „20. Све одлуке у дисциплинским поступцима, поступцима суспензије или разрешења морају бити подложне независном преиспитивању. Ово начело не мора се примењивати на одлуке највишег суда, као ни на одлуке скупштине приликом опозива високих државних функционера или сличних поступака.“

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција) прописује:

- „Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона“ (члан 6).

- „Свако коме су повређена права и слобода предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира јесу ли повреду извршила лица која су поступала у службеном својству (члан 13)

- „Уживање права и слобода предвиђених у овој Конвенцији обезбеђују се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, веза са националном мањином, имовно стање, рођење или други статус“ (члан 14)

- „Свако право које закон предвиђа оствариваће се без дискриминације по било ком основу као нпр. полу, раси, боји коже, језику, вероисповести, политичком или другом уверењу, националном или друштвеном пореклу, повезаности са националном мањином, имовини, рођењу или другом статусу.

- Јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основима као што су поменути у ставу 1“ (члан 1 Протокола број 12 уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода)

- „Ништа у овој Конвенцији не може се тумачити тако да подразумева право било које државе, групе или лица да се упусте у неку делатност или изврше неки чин који је усмерен на поништавање било ког од наведених права и слобода или на њихово ограничавање у већој мери од оне која је предвиђена Конвенцијом“ (члан 17).

Препорука бр. Р (94) 12 Комитета министара Савета Европе о независности, ефикасности и улози судија:

- „Потребно је предузети све потребне мере за заштиту, обезбеђење и унапређење независности судија“ (начело I тач. 1);

- „Судијама, било именованим или изабраним, гарантоваће се сталност функције до стицања услова за пензију или истека њиховог мандата, тамо где такав постоји“ (начело I тач. 3);

- „Посебно, потребно је предузети следеће мере: независност судија треба гарантовати у складу с одредбама Конвенције и уставним начелима, нпр. тако што ће се посебне одредбе додати уставима или другим законима или тако што ће се одредбе ове препоруке укључити у домаће право. У складу са правном традицијом сваке од земаља, ова правила могу да предвиде, на пример, следеће: сталност судијске функције и плате судија морају се гарантовати законом“ (начело I тач. 2. а II);

- „Законодавна и извршна власт треба да обезбеди да су судије независне и да се не предузимају никакви кораци који могу да угрозе независност судија“ (начело I тач. 2б).

- „Све одлуке о професионалној каријери судија треба да се заснивају на објективним критеријумима; избор и каријера судија треба да се заснивају на успеху, с обзиром на њихову стручност, интегритет, оспособљеност и ефикасност. Орган који доноси одлуку о избору судија и њиховом напредовању у каријери треба да је независан од владе и целокупне извршне власти...

- Међутим, тамо где уставна или законска решења и традиција дозвољавају да судије именује влада, морају постојати гаранције да поступак именовања у пракси буде транспарентан и независан, као и да одлуке о именовању не буду подложне никаким другим разлозима осим оних који се тичу горе наведених објективних критеријума. Ове гаранције би могле да буду, на пример, једна или више од следећих:

ii. право сваког појединца да се жали против одлуке некој независној власти; или

iii. да је орган који одлучује независан и заштићен од непримерених утицаја (Начело I – Општа начела независности судија тачка 2 ц.)

- „Именоване судије не могу бити трајно разрешене без ваљаних разлога, све до законских услова за пензију. Овакви разлози, који морају бити законом прецизно одређени, могу да се примењују у оним државама у којима се судије бирају на одређени период или у случајевима неспособности за обављање судијске функције, одговорности за кривично дело или озбиљно нарушавање дисциплинских правила.

- За потребе предузимања мера из става 1 и 2 овог члана, државе могу да оснују, на основу закона, посебан орган за примену дисциплинских санкција и мера, када за њихову примену није надлежан суд, и чије ће одлуке бити подложне вишег судског органа, или које је само виши судски орган. Законом треба прописати одговарајући поступак, који ће осигурати да се судијама, чија се одговорност утврђује обезбеде бар све гаранције правичног суђења према Конвенцији, на пример, да се у њиховом предмету одлучи у разумном року и да имају право да одговоре на све оптужбе.“ (Начело VI тачке 2 и 3)

Европска повеља о закону за судије:

- „Закон за судије има за циљ да обезбеди стручност, независност и непристрасност, коју свако лице оправдано очекује од судова и сваког судије којем је поверена заштита његових права. Ово искључује сваку одредбу и сваки поступак који би водио умањењу поверења у такву стручност, независност и непристрасност. Ову Повељу чине одредбе које на најбољи начин могу гарантовати постизање ових циљева. Њене одредбе имају за циљ да повећају степен гаранција у различитим европским државама. Оне не могу послужити као

оправдање за измену националних закона у намери умањења већ постигнутог нивоа гаранција у дотичним државама“ (тач. 1.1);

- „У начелу, судија који већ ради у суду не може се распоредити на неку другу судијску функцију или преместити било где, чак и на основу унапређења, ако на то добровољно не пристане. Изузеци од овог начела дозвољени су једино ако је премештај судије врста дисциплинске санкције, у случају законите измене судског система и у случају привременог распоређивања у суседни суд ради испомоћи, при чему се законом изричито ограничава максимално трајање таквог задатка, што не доводи у питање примену одредбе става 1.4.“ (тач. 3.4);

- „Судији трајно престаје функција на основу подношења оставке, медицинског налаза о физичкој неспособности, достизања старосне границе, истеком законски утврђеног мандата или на основу разрешења које се проглашава у поступку предвиђеном у ставу 5.1.“ (тач 7.1);

- „Постојање неког од разлога предвиђених у ставу 7.1, осим достизања старосне границе или истека законски утврђеног мандата, мора утврдити орган поменут у ставу 1.3.“ (тач. 7.2).

- „Уколико судија прекрши неку од дужности изричито прописаних законом, може му/јој се изрећи санкција једино на основу одлуке донете по предлогу, препоруци или уз сагласност трибунала или другог органа састављеног од најмање половине изабраних судија, у поступку који омогућава потпуно поштовање расправности и у коме судија против кога се поступак води мора имати право на заступника. Законом се прописују врсте санкција, приликом чијег изрицања се примењује начело пропорционалности. Одлука извршног органа, трибунала односно органа који изриче санкцију предвиђену овим, подложна је жалби вишој судској инстанци“ (тач.5.1.)

РАЗЛОЗИ НА КОЈИМА СЕ ИНИЦИЈАТИВА ЗАСНИВА

1. Одредба члана 1. Закона о изменама и допунама Закона о судијама којом се прописује нови правни лек – приговор против одлуке ВСС о престанку судијске функције, као и правноснажност одлуке о престанку судијске функције када је ВСС потврди по приговору, супротна је одредбама чланова 32. став 1, 146. став 1. и 148. Устава којим се јемчи право на правично суђење и гарантује сталност судијске функције и 6, 13. и 17. Конвенције којом се гарантује право на правично суђење, право на делотворни правни лек и забрањује злоупотреба права.

2. Прописивањем новог правног лека (приговора) против одлуке о престанку судијске функције и поверавањем надлежности Високом савету судства да одлучује о том правном леку омогућава се органу који је донео одлуку о престанку судијске функције и да одлучује о правном леку против своје одлуке, што је супротно праву на правично суђење које подразумева, између осталог, право на независан и непристрасан трибунал. У конкретном случају, ВСС као трибунал који одлучује о правном леку против сопствене одлуке ни фактички, ни теоријски не може бити непристрасан. Чак и када би сви његови чланови били промењени између првостепене и другостепене одлуке, у питању је исти орган којем закон омогућава да поступа и као првостепени и као другостепени, што је недопустиво са становишта права на непристрасан суд. Осим тога, када је жалба Уставном суду против одлуке о престанку судијске функције Уставом прописана као редован правни лек, онда уметање још једног правног лека само продужава и чини неделотворним поступање по Уставом дозвољеном правном леку.

3. Одлука по приговору не представља саставни део поступка доношења одлуке о престанку судијске функције, јер се по приговору одлучује о већ донетој одлуци о престанку судијске функције и суштински се испитује њена законитост и правилност. Дакле, бз обзира на то што се у оспореном члану 1. користи термин „приговор“ у суштини тај приговор представља жалбу. Када се ова одредба систематски посматра заједно са одредбом става 4. истог члана, по којој одлука о престанку судијске функције постаје правноснажна када је потврђена у поступку по приговору или истеком рока за изјављивање приговора ако приговор није изјављен, па и са одредбом члана 4. истог Закона по којој се правноснажна одлука о престанку функције из члана 57. став 4. овог закона објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”, онда је јасно да приговор у суштини жалба, што није у сагласности са чланом 148. став 2. Устава који као једино правно средство против одлуке о престанку судијске функције прописује жалбу Уставном суду. На овај начин, Законом је уведено да последице престанка судијске функције настају пре уставно-судске контроле прописане Уставом, па жалба против одлуке о престанку судијске функције не представља делотворан правни лек, већ постаје ванредни правни лек, супротно Уставу.

4. **Одредба члана 3.** оспореног Закона која прописује да одлука о престанку судијске функције постаје правноснажна када је потврђена у поступку по приговору или истеком рока за изјављивање приговора ако приговор није изјављен неуставна је јер је супротна одредбама чланова 32. став 1, 146. став 1. и 148. Устава којим се јемчи право на правично суђење и гарантује сталност судијске функције и 6, 13. и 17. Конвенције којом се гарантује право на правично суђење, право на делотворни правни лек и забрањује злоупотреба права, као и цитираним одредбама осталих међународних докумената.

5. Оспорена одредба омогућава наступање свих последица престанка судијске функције, односно она омогућава прекид сталности судијске функције пре него што је одлука о томе била предмет судске контроле. Ова одредба неуставна је и стога што се њоме Законом суштински мења Уставна надлежност Уставног суда, јер се право жалбе Уставном суду против одлуке о престанку судијске функције претвара у ванредно правно средство. Њоме се, даље, супротно одредби члана 17. Конвенције, злоупотребљава право државе да законом регулише друштвене односе, јер су овим Законом поништена права гарантована чланом 6 Конвенције, односно извршено је њихово ограничење у мери већој од дозвољене.

6. **Одредба члана 4.** оспореног Закона којом је прописано да се правноснажна одлука, дакле одлука којом ВСС одбија приговор против своје одлуке, објављује у „Службеном гласнику РС“, уколико одредба члана 3 буде оглашена неуставном, не треба да остане у правном поретку јер постаје непотребна и може бити злоупотребљена.

7. **Одредбом члана 5.** став 1 оспореног Закона прописано је да ће стални састав ВСС преиспитати одлуке првог састава ВСС у погледу престанка судијске функције нерезабраних судија, у складу са критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности, које ће донети стални састав ВСС. Ставом другим је прописано да се започети поступци по жалбама, односно по уставним жалбама нерезабраних судија окончавају ступањем на снагу овог закона и да се предмети уступају ВСС. Ставом трећим прописује се да ће се жалбе, односно уставне жалбе нерезабраних судија сматрати приговором на одлуку ВСС. Ставом четвртим овог члана нерезабраним судијама које нису раније поднеле жалбу, односно уставну жалбу, омогућава се да изјаве приговор у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, о коме одлучује стални састав ВСС. Став пети прописује право нерезабраних судија у поступку по приговору да се упознају са предметом, пратећом документацијом и током поступка, као и да усмено

пред сталним саставом ВСС изложе своје наводе. Став шести истог члана овлашћује судију да изјави жалбу Уставном суду против одлуке сталног састава Високог савета судства донете по приговору из ст. 3. и 4. овог члана, којом се потврђује одлука првог састава ВСС о престанку судијске дужности.

8. Одредба члана 5. став 1. оспореног Закона супротна је, пре свега, одредби члана 197. ставови 1. и 2. Устава који забрањује повратно дејство закона и свих других општинских аката и само изузетно дозвољава да поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона. Наравно, подразумева се да се тај општи интерес не може постићи на другачији начин осим повратним дејством појединих законских одредаба.

9. Предлагач Закона у глави II као разлоге за доношење Закона излаже „Извештај Европске комисије о напретку Србије за 2010. годину у коме је, у делу који се односи на правосудни систем, истакнуто да неки аспекти недавно спроведених реформи изазивају озбиљну забринутост. Поступак избора судија извршен је на нетранспарентан начин, чиме је угрожено начело независности судија. ВСС који је спровео овај поступак, радио је у привременом саставу. Судијама није дата прилика да буду саслушани током поступка, а нису им дата ни адекватна образложења за одлуке о престанку дужности. Судије које нису поново изабране могле су да уложе жалбу само Уставном суду, а овај суд нема довољно капацитета да у потпуности разматра ове жалбе. Имајући у виду примедбе дате у наведеном извештају, као један од услова даљег напретка Републике Србије у процесу европских интеграција неопходно је извршити преиспитивање одлука које је донео први састав ВСС у поступку општег избора судија. Да би се створиле законске могућности за такво преиспитивање потребно је извршити измене и допуне Закона о судијама, којима би се дало овлашћење сталном саставу ВСС да преиспита одлуке првог састава ВСС и утврди поступак за преиспитивање. Такође, предмети Уставног суда, по жалбама, односно уставним жалбама се окончавају и уступају ВСС на поновно одлучивање, чиме се превазилази примедба дата у Извештају у погледу капацитета Уставног суда да решава у наведеним случајевима“.

10. У глави V предлагач Закона „објаснио“ је општи интерес због кога се предлаже повратно дејство закона: „Чл. 5. и 6. Закона имају повратно дејство, јер предвиђају преиспитивање одлука првог састава ВСС о престанку судијске дужности бивших судија, одлуке о избору на сталну судијску функцију, односно одлуке о предлогу судија који се први пут бирају. Имајући у виду да је општи интерес Републике Србије придруживање Европској унији, неопходно је усвојити чл. 5. и 6. Закона, ради стварања нормативног оквира за отклањање примедба наведених у Извештају Европске комисије о напретку Србије за 2010. годину које се односе на поступак општег избора судија, а у циљу стицања статуса кандидата за чланство у Европској унији.“

11. Повратно дејство закона јесте само средство за остварење општег интереса који треба да је изражен на несумњив начин и који се не може постићи на други начин осим ретроактивношћу поједине законске одредбе. Чланство у Европској унији, који је предлагач закона погрешно означено, а законодавац погрешно прихватио као општи интерес, јесте политички циљ који се може остварити у периоду не краћем од десетак година. Када би чланство у Европској унији заиста био општи интерес који оправдава ретроактивну примену закона, онда би било могуће замислити да сви закони које Србија буде доносила у следећих десетак година до чланства у Европској унији имају повратно дејство. Да ли то онда значи да нема чланства у Европској унији без усвајања закона са повратним дејством? Напротив.

12. Општи интерес за ретроактивну примену закона мора се образложити само настојањем да се отклони угроженост независности судства и врати поверења грађана Србије у правосудни систем. Уосталом, констатације из Извештаја ЕУ о напретку Србије за 2010. годину управо се на то односе. Међутим, прописивањем неуставних решења и,

шта више, њихове ретроактивне примене, независност судства се даље угрожава, а неповерење грађана продубљује. На то указују и појединачни написи и апел педесетак еминентних стручњака Србије, међу којима су најзначајнији професори из области правне теорије и уставног права.

13. Угроженост независности судства до које је дошло реизбором судија било је, а и сада је могуће отклонити на неколико начина који не би били неуставни. Уставни суд је могао и требало прво да одлучи о предлогу овлашћених предлагача из децембра 2009. године за оцену уставности прекида сталности судијске функције, пошто о томе никада није мериторно одлучио. Законодавац је могао да се одлучи и за посебни закон којим би све одлуке ВСС против којих су изјављене уставне жалбе или жалбе Уставном суду биле поништене, и све пријаве нереизабраних судија враћене ВСС на нови поступак, брзо и без икаквог повратног дејства Закона. Да ли би такво законско решење успорило или онемогућило пут Србије ка чланству у Европској унији? Или је чланство у Европској унији могуће само ако се већ изјављене жалбе противуставно прогласе новим правним лековима, а од Уставног суда као органа Уставом надлежног да одлучи о жалбама, надлежност ретроактивно одузме и повери органу који је одлуке донео да одлучује и о правним лековима против њих? Пошто је, дакле, било могућности и начина да се општи интерес постигне и без повратног дејства Закона, јасно је да није било услова које захтева Устав да би не једна, више најважнијих одредаба оспореног Закона добиле повратно дејство.

14. Одредба члана 5. став 1. оспореног Закона, у делу који прописује да ће стални састав ВСС преиспитати одлуке првог састава ВСС о престанку судијске дужности у складу са критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности које ће донети стални састав ВСС у року од 15 дана од дана избора чланова сталног састава ВСС из реда судија, не само да је сама за себе ретроактивна, супротно одредби члана 197. став 1. Устава, већ и она сама прописују ретроактивну примену подзаконског акта који тек треба да доносе ВСС. То значи да ће се преиспитивање одлука ВСС вршити по неким новим, будућим критеријумима који нису постојали, односно нису били дефинисани у моменту када је ВСС донео одлуку о нереизбору судија, односно о престанку њихове судијске функције. Одлука о критеријумима и мерилима која ће тек бити донета примењиваће се на односе који су већ настали и поводом којих су започети поступци пред Уставним судом пре више од годину дана. Акт који доноси ВСС није закон те не може имати повратно дејство ни изузетно, сагласно одредби члана 197. став 2. Устава. За то не постоји општи интерес, већ ово представља опасан преседан. И на овај начин озбиљно је угрожено начело правне сигурности.

15. Наведеним одредбама члана 5. крше се и одредбе чланова 32. и 36. Устава и 6. Конвенције којима се сваком јемчи право на правично суђење које подразумева да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року одлучи о његовим правима и обавезама, 13. и 17. Конвенције којом се гарантује право на делотворни правни лек и забрањује злоупотреба права, 14. Конвенције и начело опште забране дискриминације из члана 1. Протокола број 12 уз Конвенцију, као и одредбе осталих наведених међународних инструмената. Зато и за овај случај важе сви наведени разлози оспоравања члана 1 Закона.

16. Подносилац иницијативе сматра да је читав члан 5. у директној супротности са одредбама чланова 21 став 1. и 2. Устава које прописују једнакост свих пред Уставом и законом и право свакога на једнаку законску заштиту, без дискриминације, 197. став 1. и 2. Устава којима се забрањује повратно дејство закона и других општих аката, 166, 167. и 170. Устава којима је дефинисана уставна позиција и надлежност Уставног суда, 32. став 1. Устава којом се јемчи право на правично суђење, 36. Устава којом се свакоме гарантује

право на жалбу или друго правно средство protiv одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу, 148. став 2. Устава којом је прописано да судија има право жалбе Уставном суду против одлуке ВСС о престанку судијске функције и 170. Устава која прописује случајеве у којима се може изјавити уставна жалба не само против аката, већ и против радњи државних органа.

17. Подносиоци уставних жалби и жалби Уставном суду - нереизабране судије нису добиле уставну заштиту, у складу са одредбама чланова 170. и 148. став 2. Устава, у вези са одредбама чланова 166 и 167 Устава иако су се за њу определиле искористивши Уставом дозвољене правне лекове и обративши се Уставом одређеном органу – Уставном суду, који је и започео поступак по тим правним лековима. Чињеница што Уставни суд, супротно својој дужности и јавно објављеном приоритету, као и супротно цитираним одредбама међународних докумената, није у разумном року одлучио о изјављеним правним лековима не оправдава доношење неуставног Закона, посебно када је постојао други правно задовољавајући пут да се овај проблем реши.

18. Незабележено је да се Уставни суд, који врши контролу уставности и законитости закона, уместо Уставу повинује закону и тако нереизабраним судијама ускрати право заштите годину дана после покретања поступка. Мењање законом појединачне изјаве воља преко осам стотина лица, које садрже један правни лек уложен Уставном суду (уставну жалбу, односно жалбу Уставном суду) у други до сада непостојећи правни лек (приговор Високом савету судства, као органу правосудне управе) супротно је свакој идеји права, елементарној правној сигурности и идеји поделе власти. То је потирање правноваљане воље појединаца ретроактивном неуставном колективном вољом законодавца. То је свемоћ законодавца, тј. самовоља, супротност могућности конституисања Србије као модерне правне државе владавине права. То је негирање основних индивидуалних права – између осталог, права на ефективни правни лек – и основних принципа – између осталих, забране ретроактивности која угрожава правну сигурност.

19. Један од два правна лека које су употребиле нереизабране судије је уставна жалба, гарантована одредбом члана 170. у вези са чланом 148. став 2. Устава. Уставне жалбе поднете су не само против акта ВСС, већ и против пропуштања и радњи ВСС које су довеле до нереизбора судија, односно до престанка њихове сталне судијске функције. ВСС је наиме пропустио да нереизабране судије у току поступка обавести о постојању разлога за сумњу у њихову стручност, оспособљеност и достојност, да им омогући увид у доказе на основу којих је закључио о постојању такве сумње и у доказе на основу којих је закључио да други кандидати испуњавају те услове; да им, пре одлучивања омогући да се изјасне о чињеницама на основу којих је закључивао о њиховој стручности, оспособљености и достојности; да им достави одлуку са разлозима због којих је закључио да нису испунили услове за избор и о разлозима због којих је закључио да преостали кандидати испуњавају те услове, те да подносиоцима уставних жалби због овог треба да престане стална судијска функција; као и да након доношења одлуке о избору, поступи по изричитим захтевима нереизабраних судија за доставу података који су узети у обзир приликом одлучивања о њиховим правима. Уставне жалбе поднете су и због радњи које је ВСС предузео, и то: проглашавање службеном тајном свих података који се тичу поступка избора; употреба података о личности противно Уставу и закону; давање изјава у јавности у вези са поступком остваривања права подносилаца уставних жалби које вређају њихово лично и професионално достојанство.

20. „Претварањем“ уставних жалби у други, раније непостојећи правни лек - приговор, повређена су Уставом и Конвенцијом гарантована права нереизабраних судија на правни лек и уставне одредбе о искључивој надлежности Уставног суда да одлучи о

уставним жалбама против аката и радњи којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом. Прописивање, мимо воље жалилаца, да ће се уставне жалбе сматрати другим правним леком - приговором, о којима ће одлучивати орган против чијих радњи и аката су те жалбе и изјављене, уз прописивање правноснажности одлука по приговорима, представља очигледну дискриминацију нерезабраних судија у односу на остале грађане који и даље имају могућност да се уставном жалбом обратe Уставном суду ради заштите Уставом и Конвенцијом гарантованих права повређених актима и радњама државних органа, и повреду права на правично суђење, чиме се крше одредбе чл 21. ст 1. и 2, 32. и 36. Устава, чланова 14, 6. и 13. Конвенције и члана 1. Протокола број 12 уз Конвенцију.

21. Нерезабране судије су употребиле и други правни лек у складу са Уставом – жалбу Уставном суду против одлуке о престанку судијске функције. Претварање жалбе Уставном суду у други раније непостојећи правни лек – приговор и Законом „преношење” надлежности Уставног суда одређене Уставом Високом савету судства да сам одлучи о правилности одлуке коју је донео, представља својеврстан облик дискриминације нерезабраних судија и у односу на судије којима је раније престала судијска функција, који су имали право на заштиту пред Уставним судом у случају престанка судијске функције и повреду одредбе члана 148. став 2. Устава којом је прописана надлежност Уставног суда да одлучи о жалби судије против одлуке о престанку његове судијске функције, као и права на правично суђење и на правни лек, зајемчених одредбама чланова 32. и 36. Устава и 6. и 13. Конвенције.

22. Одредба члана 5. став 5. оспореног Закона која прописује право судије да се упозна са предметом, пратећом документацијом и током поступка, као и да усмено пред сталним саставом ВСС изложи своје наводе неуставна је јер повређује начело о забрани дискриминације из чланова 21. Устава и 14. Конвенције пошто нерезабране судије ставља у дугачију и тежу ситуацију у односу на остале судије – кандидате на истом конкурсy.

23. Наиме, у поступку прописаном овом одредбом не решава се о пријави нерезабраног судије у складу са Одлуком ВСС о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова („Службени гласник Републике Србије“ број 49/09 од 03.07.2009. године) - у даљем тексту: Одлука о критеријумима и мерилима, којом је прописана претпоставка да судија испуњава критеријуме за избор, а да је на Високом савету судства, под одређеним условима, да докаже да за конкретног судију та претпоставка не важи. У конкретном случају нерезабрани судија већ је стављен у ситуацију да не испуњава критеријуме за реизбор, односно да за њега не важи наведена претпоставка, јер војује против постојећег решења ВСС о престанку његове судијске функције. На нерезабраног судију пребачен је терет доказивања негативне чињенице да нису испуњени услови за престанак његове судијске функције. Тај задатак му је додатно и отежан пошто је ВСС одраније пропустио да утврди одређене важне чињенице за цео поступак (ре)избора и није једнообразно применио правила по којима је одлучивао о више од 5000 кандидата.

24. Ради доношења правилне одлуке о (ре)избору, иако је морао то да учуни, ВСС није:

- одредио потребан број судија у складу са Оквирним мерилима за одређивање броја судија у судовима опште надлежности и посебним судовима („Службени гласник РС“ број 61/2006) и прописаним параметрима (нерешени предмети + прилив предмета у последње две године : са „нормом“ по материјама)

- прописао решење за ситуацију која је настала, да већи број ранијих судија задовољава све критеријуме и мерила за реизбор, а да не може бити реизабран јер је недовољно судијских места, односно
- утврдио начин рангирања таквих кандидата да би се избегла произвољност приликом (ре)избора
- дефинисао какву тежину треба приписати различитим елементима (мерилима) за вредновање рада судија, нити је учинио мерљивим и поузданим поједине критеријуме,
- дефинисао методе оцењивања и поређења кандидата судија међусобно (из суда истог степена и врсте) и са осталим кандидатима који конкуришу за виши суд, као ни судија и оних који по први пут конкуришу за судијску функцију.
- користио званичне и тачне податке о раду судија
- прибавио податке прописане законом, нити их је прибављао из прописаних и законитих извора.

24. Шта више, у поступку (ре)избора 2009. године ВСС је сам погрешно применио, односно повредио, сопствену Одлуку о критеријумима и мерилима. Садржина наведене Одлуке указује да се поступак обарања претпоставке стручности, оспособљености и достојности одвија у фазама. Наиме, констатација да је претпоставка стручности, оспособљености и достојности судије оборива (члан 13. став 2. Одлуке) и употреба појма „оборив“ саме за себе говоре о нужности постојања и спровођења поступка у коме претпоставка која је оборива треба и да се обара, уколико је, из одређених резултата рада судије, произашла сумња да судија испуњава прописане критеријуме. За случај да се ова претпоставка и обори, што значи да се докаже да судија није стручан и/или оспособљен или достојан, таква правна ситуација производи последицу да дотадашњем судији престане судијска функција. Дакле, тек ако се утврди да судија није стручан, оспособљен или достојан, наведена претпоставка о супротном је оборена, и тек тада, у смислу Одлуке о критеријумима и мерилима, судија може да буде разрешен, односно да не буде поново изабран. Само постојање сумње у стручност, оспособљеност и достојност судије није довољно за нереизбор, односно разрешење дотадашњег судије.

25. Поступку обарања претпоставке да је судија стручан, оспособљен и достојан приступа се, како логички и систематски произлази из наведене Одлуке, тек када се појави сумња у ту претпоставку, а одредбом члана 13. ставови 3, 4. и 5. Одлуке прописано је када се рађа сумња:

- „Сматра се да кандидат није испољио довољан ниво стручности ако је у последње три године имао укинутих одлука знатно изнад просека суда у коме врши судијску дужност.
- Сматра се да кандидат није испољио довољан ниво оспособљености ако у последње три године није завршио број предмета који је одређен Мерилима за оцену минимума успешности вршења судијске дужности која ће се привремено примењивати до дана почетка примене одредаба чл. 21. до 28. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ број 89/05) или ако се застаревање кривичног поступка може приписати очигледном пропусту кандидата.
- Сматра се да кандидат није испунио критеријуме и мерила из ове одлуке ако му је Велико персонално веће утврдило разлоге за разрешење.“

26. Дакле, тек ако се и када се јавила сумња у стручност, оспособљеност или достојност кандидата (члан 13 Одлуке), ВСС је могао да пређе у другу фазу - доказивање да кандидат не задовољава тај критеријум, односно у фазу обарања претпоставке. Фаза обарања претпоставке спроводи се анализом разлога, показатеља, који су наведени у члану 14. Одлуке, који учвршћују сумњу да кандидат не задовољава неки од критеријума.

27. За реизабране и први пут изабране судије не постоје ни индиције како је ВСС прошао кроз поступак закључивања о томе да они испуњавају критеријуме за избор, односно како је применио сопствену Одлуку о критеријумима и мерилима, пошто није урадио ниједну образложену одлуку о (ре)избору од око 3000 донетих, супротно одредби члана 50. став 5, а посебно члана 52. став 4. Закона о судијама. Нереизабране судије почеле су да добијају индивидуализоване одлуке о престанку своје судијске функције (којима је ВСС „заменио“ претходну циркуларну одлуку од 25. 12. 2009. године, идентичну за све њих) тек почев од јула месеца 2010. године, с тим да неки још ни нису добили индивидуализовану одлуку. Из одлука које је добило скоро 800 нереизабраних судија очигледно је да ВСС своју Одлуку о критеријумима и мерилима није применио на начин који је сам прописао.

28. ВСС је одлуке о престанку судијске функције доносио, и то у њима и изричито наводио, само на основу постојања сумње да судија испуњава критеријуме за реизбор. Код свих реизабраних судија ВСС је „прескакао“ фазу из члана 13. Одлуке о критеријумима и мерилима која стриктно прописује разлоге за рађање сумње, као и мерила која омогућавају да се закључи да ли код одређеног кандидата постоји сумња да испуњава критеријуме. ВСС се противправно и произвољно директно „хватао“ за нека од мерила прописаних чланом 14. Одлуке о критеријумима и мерилима. На тај начин он је о нереизабраним судијама закључио на различите начине и на основу различитих појединачних података, без икаквих параметара не само за судство у Србији, већ ни за суд у коме је судија обављао судијску функцију, као и без увида у конкретну ситуацију у којој је судија обављао судијску функцију, а која се разликовала у одељењима истог суда, а камо ли у различитим судовима.

29. Дакле, одлуке о престанку судијске функције које су сада полазна основа за тзв. поступак преиспитивања тих одлука, за мање од 5 минута времена посвећеног једном кандидату, ВСС је донео на основу описане манљиве примене сопствене Одлуке о критеријумима и мерилима, уз све огромне повреде процедуре (непотпуни и неодговарајући састав ВСС, пристрасност и сукоб интереса његових чланова, тајност, недостатак расправности, примену необјективних, неразрађених и непозданих критеријума и мерила, између осталих). Одредба члана 5. став 5. оспореног Закона полази од одлука ВСС донетих у таквом поступку и на тај начин *de facto* успоставља претпоставку да су такве одлуке правилне, а на нереизабраног судију пребацује терет доказивања супротног. Дакле, уместо да је ВСС у ситуацији да доказује да конкретни судија не испуњава критеријуме да настави да врши судијску функцију и да буде реизабран, односно уместо да ВСС обара претпоставку да нереизабрани судија испуњава критеријуме за реизбор, нереизабрани судија је у тзв. поступку преиспитивања приморан да доказује да је одлука ВСС неправилна и да он испуњава критеријуме за реизбор, чиме се нереизабране судије дискриминишу у односу на остале кандидате који су учествовали у поступку (ре)избора.

30. Овај закључак потврђују и бројне изјаве министарке правде од којих је један од последњих, од 1. фебруара 2011. године чак и на електронској страници Министарства правде <http://www.mpravde.gov.rs/cr/news/vesti/malovic-dogovorena-bliska-saradnja.html> „Дубоко сам уверена да у поступку преиспитивања, када се буду обављали разговори, првенствено, са неизабраним судијама и тужиоцима, видеће се на који начин је Високи савет судства у првом сазиву поступао и на који начин је критеријум стручности, достојности и оспособљености применио на сваки случај. Сигурна сам у одлуке које смо доносили и дубоко сам уверена да ће велики број одлука бити потврђен“. Такве изјаве могле су се чути и од стране председнице ВСС, у скупштинској дебати пред крај 2010. године, као и од стране државног секретара у Министарству правде у радијској емисији од 22. 12. 2010. године, која је доступна на следећој електронској адреси:

<http://www.rts.rs/page/radio/ci/story/27/%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BE+%D0%91%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4+1/814092/%D0%A3+%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%88%D1%82%D1%83+%D0%BF%D0%B0%D0%B6%D1%9A%D0%B5.html>

31. Одредба члана 6. оспореног Закона суштински има ретроактивно дејство иако то у њему није изричито наведено, супротно одредби члана 197 став 1. и 2. Устава. У погледу разлога за неуставност овог овог члана важе сви разлози наведени уз образложење неуставности члана 5. оспореног Закона у погледу ретроактивног дејства.

32. Став 1. члана 6. оспореног Закона супротан је Уставу који не прописује ниједно правно средство против одлуке о избору на судијску функцију, па је против такве одлуке једино допуштена уставна жалба, уколико се њоме повређују или ускраћују људска и мањинска права зајемчена Уставом. Уставну жалбу, наравно, може изјавити само лице коме су ова права повређена, односно само то лице може, а не и неко други, па ни законодавац нити ВСС, покренути поступак „преиспитивања“ одлуке о (ре)избору. Прописујући оспореним ставом 1. члана 6. да ће стални састав ВСС преиспити одлуке првог састава ВСС о избору на сталну судијску функцију, односно одлуке о предлогу за избор судија који се први пут бирају, повређен је Устав који не дозвољава никоме другоме осим Уставном суду да „преиспитује“ одлуке ВСС, и то само у случају и на начин прописаним чланом 170. Устава.

33. Супротно одредбама чланова 3, 149, 146 и 148. став 3. Устава којим је прописана независност судије, сталност судијске функције, као и нужност да се законом пропишу основи и разлози за разрешење, одредба става 1. оспореног члана не прописује јасне основе и разлоге који би се могли ставити у „кривницу“ (ре)изабраном судији као основ за разрешење. Оспореним чланом су, као основ за покретање поступка за разрешење, прописани пропусти првог састава ВСС у погледу оцене испуњености критеријума или (не)поштовања процедуре приликом (ре)избора, а којима (ре)изабрани судија ничим није допринео, осим што је поднео пријаву за (ре)избор. Стога је неуставна и одредба става 3. истог члана којом се исти орган који је „скривио“ разлоге за разрешење овлашћује да покрене по службеној дужости поступак за разрешење било ког (ре)изабраног судије и то у временски неомеђеном периоду. При томе, промена персоналног састава ВСС нема никаквог значаја у конкретном случају, пошто је реч о истом органу. Оваквим одредбама су широко отворена врата самовољи ВСС који у истим случајевима може да покрене поступак за разрешење сваког судије, неколицине њих или никога, што угрожава независност и сталност судијске функције и супротно је елементарном начелу правне сигурности.

34. Став 2 члана 6. који прописује посебан основ за покретање поступка за разрешење није у сагласности са одредбама чланова 21. Устава и 14. Конвенције, као и Протокола број 12. уз Конвенцију, јер се судије које је на сталну функцију изабрао први састав ВСС, као и судије које су први пут изабране на судијску функцију од стране Народне скупштине на предлог првог састава ВСС, стављају у неравноправан положај. Само у односу на те судије, а не и на судије које ће бити изабране од стране свих осталих сталних састава ВСС, уводи се посебан и временски неограничен основ за покретање поступка за разрешење.

35. Одредба члана 7 оспореног Закона којом је прописано да ће критеријуме и мерила из члана 5. став 1. овог закона, донети стални састав ВСС у року од 15 дана од дана избора чланова сталног састава ВСС из реда судија, неуставна је из свих разлога наведених при указивању на неуставност одредбе члана 5. става 1. оспореног Закона. Она је такође супротна одредби члана 148 став 3 Устава којом је прописано да се поступак, основи и разлози за престанак судијске функције уређују законом. Ова одредба значи да ће се

преиспитивање одлука ВСС вршити по неким новим критеријумима који нису постојали, односно нису били дефинисани у моменту када је ВСС донео одлуку о нереизбору судија, односно о престанку њихове судијске функције, односно да ће се Одлука о критеријумима и мерилима која ће тек бити донета примењивати на односе који су већ настали и поводом којих су поступци пред Уставним судом започети пре више од годину дана. Основи и разлози за престанак судијске функције морају да буду прописани законом, како прописује члан 148. став 3. Устава, а не подзаконским актом ВСС. Пошто акт који доноси ВСС није закон он не може имати повратно дејство ни изузетно, сагласно одредби члана 197. став 2. Устава. За то не постоји општи интерес, већ ово представља опасан преседан који угрожава начело правне сигурности.

36. Одредба члана 8. прописује да овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања. У Глави VII. Разлози за ступање закона на снагу пре осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” предлагач закона је „објаснио” а законодавац „прихватио” образложење да постоје нарочито оправдани разлози за ступање на снагу оспореног Закона наредног дана од објављивања: „Предлаже се да Закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, будући да постоји нарочито оправдани разлог за ступање на снагу Закона пре осмог дана од дана објављивања, у складу са чланом 196. став 4. Устава Републике Србије, а то је да се створи могућност да се у најкраћем року спроводе поступак преиспитивања одлука првог састава Високог савета судства донетих у поступку општег избора судија, а у циљу да Република Србије стекне статус кандидата за чланство у Европској унији до краја 2011. године.”

37. Подносилац иницијативе сматра да је члан 8. у директној супротности са чланом 196. став 4. Устава Републике који прописује да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења. Спорна одредба није у сагласности са Уставом. Наведени разлози нису оправдани у смислу члана 196 став 4 Устава, што је потврдила и пракса, јер је Закон ступио 30. децембра 2010. године, дан после објављивања у „Службеном гласнику РС” а до првих изборних радњи ВСС у смислу овог Закона прошло је више од 15 дана.

На основу изложеног подносилац иницијативе предлаже да Уставни суд покрене поступак ради оцењивања уставности наведених одредаба, одржи јавну расправу, у смислу чланова 37. став 1. и 38. Закона о Уставном суду и, применом члана 45. истог закона, донесе:

О Д Л У К У

Утврђује се да нису у сагласности са Уставом Републике Србије одредбе Закона о изменама и допунама Закона о судијама („Службени гласник РС” број 101/10 од 29.12.2010. године) садржане у члановима:

- 1. став 1. који гласи:

У Закону о судијама („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 58/09 – одлука УС и 104/09), у члану 57. став 2. после речи: „судства” додају се речи: „и против ње судија може изјавити приговор Високом савету судства у року од 15 дана од дана достављања одлуке“

- 1. став 3. који гласи:

„Високи савет судства може одбацити приговор ако није изјављен у року, усвојити приговор и изменити одлуку о престанку функције или одбити приговор и потврдити одлуку о престанку функције.”;

- 1. став 5. који гласи:

„Одлука о престанку судијске функције постаје правноснажна када је потврђена у поступку по приговору или истеком рока за изјављивање приговора ако приговор није изјављен.”

- 3. који гласи:

„У члану 67. став 1. после речи: „Против” додаје се реч: „правноснажне”;

- 4. став 1. и 2. који гласи:

„Члан 68. мења се и гласи:

„Правноснажна одлука о престанку функције из члана 57. став 4. овог закона и коначна одлука Уставног суда из члана 67. став 3. овог закона, објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.”;

- 5. став 1. који гласи:

„Стални састав Високог савета судства преиспитаће одлуке првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности судија из члана 101. став 1. Закона о судијама („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 58/09 – одлука УС и 104/09), у складу са критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности, које ће донети стални састав Високог савета судства.”;

- 5. став 2. који гласи:

„Поступци по жалбама, односно по уставним жалбама које су судије из става 1. овог члана поднеле Уставном суду, окончавају се ступањем на снагу овог закона и предмети се уступају Високом савету судства.”;

- 5. став 3. који гласи:

„Жалбе, односно уставне жалбе из става 2. овог члана сматраће се приговором на одлуку Високог савета судства.”;

- 5. став 4. који гласи:

„Судије из става 1. овог члана које нису поднеле жалбу, односно уставну жалбу Уставном суду, могу изјавити приговор на одлуку из става 1. овог члана у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона. О овом приговору одлучује стални састав Високог савета судства.”

- 5. став 5. који гласи:

„У поступку по приговору из ст. 3. и 4. овог члана, судија из става 1. овог члана има право да се упозна са предметом, пратећом документацијом и током поступка, као и да усмено пред сталним саставом Високог савета судства изложи своје наводе. Одлука сталног састава Високог савета судства донета по приговору мора бити образложена, у складу са чланом 17. став 2. Закона о Високом савету судства.”;

- 5. став 6. који гласи:

„Против одлуке сталног састава Високог савета судства донете по приговору из ст. 3. и 4. овог члана, којом се потврђује одлука првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности, судија из става 1. овог члана може изјавити жалбу Уставном суду, у року од 30 дана од дана достављања одлуке.”;

- 6. став 1. који гласи:

„Стални састав Високог савета судства преиспитаће одлуке првог састава Високог савета судства о избору на сталну судијску функцију, односно одлуке о предлогу за избор судија који се први пут бирају, ради утврђивања постојања разлога који указују на сумњу у стручност, оспособљеност и достојност појединог судије, односно постојања разлога који указују на повреду поступка у доношењу одлуке о избору или предлогу за избор појединог судије.”;

- 6. став 2. који гласи:

„Одлука сталног састава Високог савета судства којом се утврђује постојање разлога из става 1. овог члана, представља посебан основ за покретање поступка за разрешење.“;

- 6. став 3. који гласи:

„Поступак за разрешење из става 2. овог члана, стални састав Високог савета судства покреће по службеној дужности.“

- 7. који гласи:

„Критеријуме и мерила из члана 5. став 1. овог закона, донеће стални састав Високог савета судства у року од 15 дана од дана избора чланова сталног састава Високог савета судства из реда судија.“

- 8. који гласи:

„Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.“

Пошто би извршење оспореног акта проузроковало ненадокнадиву штету подносиоцу и другим нерезабраним судијама а није супротно јавном интересу, подносилац

ПРЕДЛАЖЕ

да Уставни суд **ОДЛОЖИ** примену Закона о изменама и допунама Закона о судијама („Службени гласник РС” број 101/10 од 29.12.2010. године) до доношења одлуке о његовој уставности.

ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ

ДРАГАНА БОЉЕВИЋ, председник, и у своје име

ОМЕР ХАЦИОМЕРОВИЋ, заменик председника, и у своје име